

کرسی سیزدهم از کرسی‌های نقد، نظریه‌پردازی و آزاداندیشی برگزار شد.

سیزدهمین کرسی از کرسی‌های نقد، نظریه‌پردازی و آزاداندیشی با حضور و ارائه جناب حجت‌الاسلام‌والمسلمین دکتر مهدی برهان عضو هیئت‌علمی مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) با موضوع «تقریب و وحدت در نگاه فرقه شیرازی‌ها (تشیع انگلیسی)» در روز شنبه بیست و سوم مردادماه ۱۴۰۰ در پژوهشگاه مطالعات تقریبی قم برگزار گردید. ناقد این کرسی جناب حجت‌الاسلام‌والمسلمین دکتر ذبیح‌الله نعیمیان از محققین پژوهشگاه مطالعات تقریبی بودند. این کرسی با حضور ریاست محترم و پژوهشگران ارجمند پژوهشگاه به صورت حضوری (با رعایت پروتکل‌های بهداشتی) برگزار گردید.

حجت‌الاسلام دکتر مهدی برهان در مقدمه مباحث تصریح کرد که یکی از مسائلی که جریان تشیع انگلیسی با آن مقابله میکند و به نوعی برداشت و تفسیر غیرمنصفانه از آن ارائه میدهد، مسئله وحدت و تقریب بین مذاهب اسلامی است. آن چه که در مقام عمل از این جریان دیده شده است، چیزی جز تشدید اختلافات مذهبی نبوده است.

ارائه‌کننده محترم کرسی در مقام مفهوم اساس واژه تقریب و وحدت به بازخوانی معنای لغوی و اصطلاحی این دو واژه و بیان تفاوت تقریب و اتحاد و وحدت پرداختند و در ادامه گفتند که جریان تشیع انگلیسی بر این باور است که «وحدت» یا «اتحاد»، پیامد دیدگاه «تقریب مذاهب اسلامی» نیست، بلکه اتحاد و صلاح جامعه، در سایه تبری و بیان مسائل اختلافی است. وجه این سخن از نگاه آنان، آن است که اگر رسانه، -چهره واقعی افراد ناشایست صدر اسلام را نمایان کند، و از آنان تبری بجوید، قداست آنان از بین می‌رود و جامعه یکپارچه و متحد میشود. وی سپس پنج شاهد از شواهد مطرح این جریان را برای استدلال بر علیه تقریب رایج بیان نمود.

عضو هیئت علمی مؤسسه امام خمینی (ره) در ادامه با تبیین مراد خویش از تقریب، مهمترین راهبرد در موضوع تقریب را رعایت و حفظ احترام متقابل نسبت به ارزش‌ها و نمادهای مقدس یکدیگر شمرده و تاکید نمود که این مهم در سایه دو امر به دست خواهد آمد که هر دو مورد تأکید مقام معظم رهبری هم بوده‌اند: الف) تفکیک میدان بحث علمی و واقعیت زندگی، ب) تحریم اهانت به مقدسات یکدیگر.

وی استدلال آنان برای این سخن را این‌گونه بیان نمود:

اتحاد اسلامی به دو معنی است:

۱. اتحاد سیاسی مقابل غیر مسلمانان که قرآن مجید به آن اشاره نموده: «وَإِنِّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ»؛ و این امت شما (در مقابل دشمنان) امتی است واحد و من پروردگار شمایم پس از مخالفت من بپرهیزید» (مؤمنون/۵۲) و این اتحاد سیاسی تنافی با حفظ عقیده خود و ثبات بر تولی و تبری ندارد، زیرا تولی و تبری دو رکن مهم دین و واجب بوده و باید با

استدلال و منطق، و به دوراز تعصب و عناد بحث و گفتگو کرد تا حق معلوم گردد و پیروی از آن حق شود.

۲. اتحاد فکری و عقیدتی: که قرآن مجید این نوع اتحاد را رد نموده است؛ چراکه قرآن فرموده است «وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا»؛ یعنی همگی به ریسمان خدا که طبق تفسیر (امیرمؤمنان و اهل بیت عصمت بوده) و طهارت چنگ زنید و پراکنده نشوید (آل عمران/۱۰۳)؛

با مراجعه به منابع اهل سنت مثل (صواعق المحرقة، ص ۹۰)، (شواهد التنزیل، ج ۱، ص ۱۳۰) و (ینابیع المودة، ص ۱۱۹، باب ۳۹) هم درمی یابیم که مقصود از «حبلُ اللّٰه» در آیه شریفه، اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) می باشد:

ایشان با انتقاد از تشیع انگلیسی که چرا به جای تکیه بر فروع مورد اختلاف، تکیه بر اصول مشترک نمی کنند و چرا عزم و اراده جدی بر طرد و نفی افراط گرای و خشونت طلبی ندارند به نقد مواضع آنان پرداخت:

مقصود واقعی از تقریب و وحدت در وهله اول، عدم درگیری و تنازع است؛ «وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا» (انفال، ۴۶) است، تفکیک بین اتحاد سیاسی و اتحادی فکری و عقیدتی صحیح نیست؛ چرا که اولاً: اتحاد سیاسی پیامد و ثمره اتحاد فکری است و در راستای یک هدف میباشند، از این رو، تفسیر متقابل از این دو اتحاد، قابل قبول نیست؛ ثانیاً: جریان انحرافی اتحاد در قرآن و سنت به گونه ای به اتحاد تشیع در مقابل اهل تسنن تفسیر کرده اند و این خلاف ظاهر همان آیه و خلاف ظاهر آیات و روایات و آموزه های دینی دیگر است.

دکتر برهان نغدهای کلی به برداشت دیدگاه تشیع انگلیسی را تقابل با آموزه های دین، تناقض گویی،

اجرای نبودن دیدگاه، مغالطات زیرکانه، قیاس مع الفارق، و ... دانست و

ایشان در مقام بررسی شواهد جریان انحرافی در مقابل دیدگاه تقریب نیز متذکر شد که دیدگاه تقریب هیچ‌گاه مخالف تبیین مسائل اختلافی نیست و نوع نگرش تشیع انگلیسی در مقام عمل به‌گونه‌ای نبوده است که با تبیین مسائل اختلافی حساسیتها و مناقشات را برطرف کند، بلکه تشدید کرده و مروج تفرقه بوده است؛ آن چه که در مقام عمل روشن شده است این است که جریان انحرافی با این روشن‌نه تنها بعض و کینه را از دل مخالفان برطرف نکرده است، بلکه بغض و کینه مخالفان را بیشتر کرده است و اگر تدبیر مقام معظم رهبری و نظام نبود معلوم نبود چه اتفاقی رخ میداد؛ انتخاب و گزینش، مسبوق به بینش و گرایش است و ترکیب این دو انگیزش را تولید میکند و در نهایت زمینه‌ساز انتخاب میشود؛ بنابراین آگاهی و بینش علت تامه انتخاب نیست، تا شما بگویید با آگاهی، مردم جانب حقیقت را انتخاب میکنند، بلکه علاوه بر بینش و آگاهی، گرایش و انگیزش نیز باید به آگاهی ضمیمه شود تا گزینش شکل بگیرد؛ تشخیص اهم در تزامن بین عدم تنش در جامعه اسلامی، و بیان مسائل اختلافی به دست ولی‌فقیه است که کارشناسان دین وی را به‌عنوان کارشناس‌ترین خبره معرفی کرده‌اند.

ایشان مقایسه جامعه اسلامی و اختلافات فرق اسلامی را با وحدت درونی جوامع غربی اولاً قیاس مع الفارق و در ثانی ادعای بدون واقعیت شمرد.

ایشان راهکار لازم برای تقریب را شناخت عموم افراد مسلمان به حضرت حق و امور حق و جایگاه وجودی و کارکردی ائمه، دشمن‌شناسی، تصحیح بینش‌ها و گرایش‌ها تشخیص مصداق حق با رجوع به کارشناسان دینی معرفی کرد.

در ادامه ناقد محترم در تعیین مصداق واقعی تشیع انگلیسی، انتساب حرف یکی از اعضا به کل جریان فرقه شیرازی‌ها و تاکتیکی و یا راهبردی بودن برخی سخنان و همفکری و هماهنگی همه اعضای منتسب به تشیع انگلیسی تشکیک کردند.

در پایان هم تعدادی از پژوهشگران محترم نظرات خود را نسبت به برخی موارد مطرح شده، بیان فرمودند.